

LICHAAM, ZIEL EN GEEST (1) bij de schepping hjms

Geliefde broeders en zusters, graag wil ik met u in de komende weken een duik nemen in het functioneren van de mens als eenheid van lichaam, ziel en geest.

Wellicht vraagt u zich nu af: *“Waarom dit niet zo voor de hand liggende onderwerp?”*

Wel, in 1983 hoorde ik enkele bijbelstudies van wijlen br. L.F. Noll over dit onderwerp. Ik was geraakt over hetgeen ik hoorde, maakte er aantekeningen over, maar kon het toch niet precies plaatsen. Totdat ik enkele jaren geleden in een boek van de bekende bijbelleraar wijlen br. Derek Prince hier opnieuw een uitleg over las. Ik voelde mij er opnieuw zó door aangetrokken, dat ik er aantekeningen over maakte. Samen met mijn aantekeningen uit 1983 kreeg ik nu enig inzicht in het functioneren van het innerlijk van de mens, in het functioneren van lichaam, ziel en geest. Een klein jaar geleden werd ik er echter wederom mee geconfronteerd in het beluisteren van enkele cd's van predikingen van brs. Gerard de Groot, Jan-Sjoerd Pasterkamp (Herstel) en Wilkin van de Kamp (Bevrijdingspastoraat). Ook las ik er over in een boek van br. Wilkin van de Kamp. Het liet mij niet meer los.

Ik realiseerde mij ineens ten volle, dat het voor kinderen Gods belangrijk is om te weten hoe hun lichaam, ziel en geest functioneren. Omdat er kinderen Gods zijn (vaak betreft het juist hen, die nog jong in de Heer zijn), die afhaken tengevolge van de geestelijke strijd die zij moeten voeren. Zij begrijpen die geestelijke strijd niet en kunnen het strijden niet meer opbrengen. Omdat zij ten onrechte hebben gedacht, dat het leven van een kind van God na z'n bekering alleen nog maar over rozen zal gaan.

Broeders en zusters, ik bid dat de Heer u met deze uiteenzetting zal zegenen. Geeft het niet op, ook al is de strijd nog zo zwaar. Want in Jezus Christus zijn wij meer dan overwinnaars.

In Deel 1 behandel ik lichaam, ziel en geest zoals God het bij Zijn schepping bedoelde.

In Deel 2 behandel ik kort (enige) functies van lichaam, ziel en geest.

In Deel 3 ga ik in op lichaam, ziel en geest ná de zondeval.

In Deel 4 zullen we zien wat er na onze wedergeboorte met lichaam, ziel en geest gebeurt.

In Deel 5 sta ik even stil bij de verzoeken die ons na de wedergeboorte kunnen treffen.

In Deel 6 zullen we vervolgens zien dat onze wedergeboorte dus geen garantie is, dat we voortaan niet meer kunnen zondigen. Ook zullen we zien wat er na het overlijden met lichaam, ziel en geest gebeurt.

God schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis

Broeders en zusters, de mens is geschapen naar het beeld en de gelijkenis van de Drie-enige God. In Gen. 1:26 kunnen we dit lezen. Gen. 1:26a – *“En God zeide: Laat Ons mensen maken, naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis; en .....*” De Drie-enige God (meervoud: “laat Ons.....”) schiep de mens naar Zijn beeld en gelijkenis. Dit betekent dat de schepping van de mens als het ware de gehele verschijning van God omvat.

Het moge u bekend zijn, dat de Drie-enige God uit drie hoedanigheden of personen bestaat, namelijk God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. Als dan de mens naar het beeld en de gelijkenis van deze Drie-enige God is geschapen, mogen we verstaan dat de mens ook uit drie hoedanigheden bestaat. In de volgende paragraaf zullen we zien, dat de mens een eenheid van (1e) lichaam, (2e) ziel en (3e) geest is.

God schiep de mens allereerst naar Zijn *“beeld”*, d.w.z. naar Zijn *“tselem”* (צֶלֶם).

“Tselem” (צֶלֶם) betekent *“beeld, schaduwbeeld, evenbeeld, vorm”*. Omdat God een Geest is, hoeft dit beeld natuurlijk niet in eerste instantie op het uiterlijk te slaan (Joh. 4:24), alhoewel God Zich wel in de gedaante van een mens aan bijvoorbeeld Ezechiël, Johannes en Daniël openbaarde (Ezech. 1:26; Dan. 7:9,13;10:5-6; Openb. 1:13). God openbaarde Zich in Jezus óók in het lichaam van een mens.

We lezen, dat de mens óók naar Gods “gelijkenis” is geschapen. In het Hebreeuws is dit “demoet” (דְּמוּת), d.w.z. “overeenkomst, gelijkenis, gelijkheid, vergelijking, gelijkend op, manier, wijze”. “Demoet” (דְּמוּת) is afgeleid van het werkwoord “damah” (דָּמָה) dat “overeenkomen, gelijken, vergelijken, het gebruiken van manieren” betekent.

Als we dit overdenken, mogen we zeker concluderen, dat God wilde dat er een grote overeenkomst tussen Hem en de mens zou zijn, zowel qua uiterlijk beeld als qua persoonlijkheid. God scheidde als het ware een deel van Zichzelf, van Zijn Geest, af en bouwde dat samen met aarde tot de mens. We zullen nog zien hoe dat in z'n werk ging.

Broeders en zusters, dit alles betekent niet dat de mens zélf God is, zoals sommigen met name uit humanistische stromingen u willen laten geloven, want een beeld en een gelijkenis kunnen nooit gelijk zijn aan het onderwerp zelf. In deze tijd zijn er mensen die zeggen, dat we allemaal god zijn, en dat god in ons allemaal is. Neen!

Een (foto)beeld van een huis is toch niet het huis zelf?

Maar ál hetgeen dat God kenmerkt werd wél door Hem in de mens gelegd. Alle kenmerkende hoedanigheden van God werden in de mens gelegd.

God verlangt intens naar gemeenschap en harmonie en legde dit ook in de mens. Dit diepe verlangen heeft ieder mens. God heeft een eigen wil, zo ook de mens. God heeft begrip en verstand en kan nadenken, zo ook de mens. God kan onderscheiden, zo ook de mens. God neemt beslissingen, zo ook de mens. God kan onafhankelijk handelen, zo ook de mens. God is de grote Schepper, zo heeft Hij ook aan de mens scheppingskracht (tot op zekere hoogte) gegeven. God heeft gevoelens, zo ook de mens. Zo kan de mens blij zijn, liefhebben, bedroefd zijn, niet alleen met woorden en gedachten, maar met zijn gehele innerlijk.

God schiep de mens naar lichaam, ziel en geest

Broeders en zusters, we hebben gelezen dat de mens naar het beeld en de gelijkenis van de Drie-enige God is geschapen. “Laat Ons mensen maken.....”

Net als de Drie-enige God is de mens dus blijkbaar ook een drie-enig schepsel dat uit drie hoedanigheden bestaat.

De bijbel leert ons dat de mens een lichaam, een ziel en een geest heeft. In het Engelse taalgebied wordt in dit verband vaak gesproken van “outer man” (het lichaam), “inner man” (de ziel) en “innermost man” (de geest).

1 Thess. 5:23 – “En de God des vredes Zelf heilige u geheel en al; en uw geheel oprechte geest, en ziel, en lichaam worde onberispelijk bewaard in de toekomst van onzen Heere Jezus Christus.”

Hebr. 4:12 – “Want het Woord Gods is levend en krachtig, en scherpsnijdender dan enig tweesnijdend zwaard, en gaat door tot de verdeling der ziel, en des geestes, en der samenvoegselen, en des mergs (NB, behorende tot het lichaam), en is een oordeler der gedachten en der overleggingen des harten.” Leest u ook Matt. 10:28.

Broeders en zusters, de drie-enige mens is geschapen naar beeld en gelijkenis van de Drie-enige God. Zou het dan wellicht ook mogelijk zijn om de drie hoedanigheden van de mens direct te vergelijken met de drie hoedanigheden van God? Ik denk dat we de volgende vergelijking mogen maken:

- De ziel is het beeld van God de Vader.
De ziel representeert onze unieke persoonlijkheid en kenmerkt wie wij zijn. De ziel is dan ook in staat tot gevoelens, emoties. Zo ook God de Vader. Hij is Liefde (1 Joh. 4:8). Daarom moet onze ziel als de bron van alle emoties ook een en al liefde worden.

- Het lichaam is het beeld van God de Zoon.
Werd Jezus, Gods Zoon, niet als mens op aarde geboren (Fil. 2:8)? Werd Jezus, het Woord Zelve, geen vlees en woonde Hij niet onder ons (Joh. 1:14)?
- De geest is het beeld van God de Heilige Geest.
De Geest van God wordt ook Helper genoemd en treedt net als de geest van de mens nooit op de voorgrond. De mensen beseffen vaak niet eens dat zij een geest hebben.

De toestand van de mens bij de schepping

Het lichaam

De mens werd door God uit het fysieke materiaal “aarde” geformeerd. Gen. 2:7 – *“En de HEERE God had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen den adem des levens; also werd de mens tot een levende ziel.”*

God schiep de mens uit “aarde”, dat in de bijbel altijd het schaduwbeeld van het vlees is met de daarin opgesloten lusten.

Maar de mens ontving tevens Gods adem, Gods Geest, om hem tot een levende ziel op te wekken en om die vleselijke lusten te kunnen beheersen en controleren. Hierover later meer! God maakte het de mens dus mogelijk om Zijn beeld uit te dragen.

Het lichaam is het fysieke deel van de mens. De functie van het lichaam kan het beste omschreven worden als de aardse, vleselijke woning van de werkelijke persoonlijkheid van de mens die zich uit in ziel en geest. Door zijn lichaam kan de mens op aarde functioneren. In het volgende Deel 2 ga ik wat verder op het lichaam van de mens in.

Na zijn schepping was het lichaam van de mens onsterfelijk en niet onderhevig aan verderf. Zolang de mens tenminste niet zou zondigen (Gen. 2:17)! Het zou de zonde zijn, waardoor verderf, ziekte en dood zijn intrede in de wereld zou maken (Rom. 6:23; 2 Petr. 1:4b).

De mens leefde in het paradijs in volkomen harmonie met God. Omdat hij geen zonden kende (Gen. 2:25). Al zijn lichamelijke en geestelijke zintuigen waren op God gericht. Zijn geest was één met de Heilige Geest. Hij was in gemeenschap met God en sprak en communiceerde direct en van aangezicht tot aangezicht met Hem (Gen. 2:19,22-23; 3:8-21). De mens leefde dus in het Licht van God en was geheel met Gods heerlijkheid bekleed. Deze heerlijkheid was zo intens, dat hij niet eens zag dat hij onder die heerlijkheid naakt was. Die naaktheid ontdekte hij na de zondeval (Gen. 3:10), waarna Gods Licht voortaan volkomen ontoegankelijk voor de mens zou zijn (1 Tim. 6:16).

Broeders en zusters, daarom staat de mens op een hoger peil dan de dieren, die alleen uit aarde werden geschapen (Gen. 2:19a). Dieren hebben wel een geest die hen laat leven, maar niet Gods Adem des Levens, de Heilige Geest. Zij hebben een instinct, maar geen ziel met een eigen wil zoals de mens.

In de nu volgende twee paragrafen zullen we zien, dat dit hogere peil een gevolg is van de bijzondere geest en ziel van de mens.

De geest

De geest van de mens werd bij de schepping door Gods adem in hem geblazen. Met andere woorden, de geest is dát deel van de mens, dat specifiek uit God voortkwam.

Broeders en zusters, God blies een deel van Zijn Geest in de mens. Hij legde hiermee dus een deel van Zichzelf in de mens. Het is deze Geest (de Heilige Geest), Die de mens het leven schonk, want Gen. 2:7 zegt: *“En de HEERE God had den mens geformeerd uit het stof*

der aarde, en in zijn neusgaten geblazen den adem des levens; also werd de mens tot een levende ziel."

Het is de Geest van God, Die ons levend maakt. 2 Cor. 3:6b – ".....; want de letter doodt, maar de Geest maakt levend."

Leest u ook Ezech 37:1-10 over dorre doodsbeenderen, die levend werden, doordat Gods Geest in hen werd geblazen.

Het Hebreeuwse woord voor de Geest van God, dat vaak in de bijbel wordt gebruikt is "roewach" (רוּחַ) en betekent naast "geest" ook "wind, adem". Maar tóch lezen we in Gen. 2:7 niet het woord "roewach" (רוּחַ). Neen, in dit vers lezen we een omschrijving van de uitwerking van de Geest van God in ons leven.

God blies Zijn "niesjmat chajiem" (נִשְׁמַת חַיִּים) in de mens, te vertalen met "adem des levens". "Chajiem" (חַיִּים) betekent "leven". "Niesjmat" (נִשְׁמַת) is een grammaticale afleiding van "nesjama" (נִשְׁמָה) en betekent letterlijk "uitademing" én "inspiratie". Dus God blies zijn (levenbrengende) uitademing en inspiratie (van leven) in de mens. Het woord "nesjama" (נִשְׁמָה) wordt in het Hebreeuws ook gebruikt voor de ziel van de mens, maar dán als om aan te geven, dat juist GóD het was, Die hem het leven heeft gegeven. Nauwkeurig geformuleerd is "nesjamah" (נִשְׁמָה) dan "de ziel waarin GóD Zijn levenbrengende adem (geest) heeft geblazen". Hiermee wordt het ons duidelijk, waarom Gen. 2:7 formuleert "En de HEERE God had ..... in zijn neusgaten geblazen den adem des levens; also werd de mens tot een levende ziel." Want God bracht in de mens door Zijn Geest een levende ziel tot stand.

De geweldige waarheid over de levenbrengende Geest zien we terug in het Nieuwe Testament. Zo lezen we in Hand. 2:1-4 over een hevige wind, toen de discipelen met de Heilige Geest werden vervuld. En 2 Tim. 3:16-17 zegt dat ál de Schrift (d.i. het geschreven Woord van God) van God is "ingegeven". Dit is in het Grieks "the'opneustos", hetwelk betekent "ingeademd". Broeders en zusters, en dáárom leeft het Woord en kan het Woord ons voeden. Door Gods adem, door Zijn Geest.

Dáárom was de eerste mens in het paradijs ook door God volkomen toegerust, namelijk met Gods Geest en met Gods Woord. Gods adem maakte hem levend en maakte dat hij Gods Woord kon verstaan als God van aangezicht tot aangezicht tot hem sprak, zodat het voedsel voor zijn ziel werd. Het Woord van God als voedsel voor de ziel moeten we ons inprenten, want het maakt ons ook duidelijk waarom God de boom des levens in de Hof van Eden plantte. Hierna zal ik hier even op ingaan.

Door Gods Geest en door Gods Woord kon en kan de mens Gods beeld zijn en met Hem in gemeenschap vertoeven.

Toen de mens de Heilige Geest in zich had ontvangen, kon God ook zeggen dat Zijn schepping zeer goed was (Gen. 1:31).

Dus recapitulerend, broeders en zusters, de geest komt in de mens via de levensadem van God, waardoor de mens kan leven. De geest is dus dat gebied in ons innerlijke, dat in staat is en in staat stelt te leven.

Maar hiermee zijn we er nog niet! Want wat wil het zeggen, dat wij kunnen léven?

Joh. 17:3 – "En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, den enigen waarachtigen God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt."

Kunnen "leven" betekent, dat wij in staat is tot om God te leren kennen en een relatie met Hem te onderhouden. Dit is het waarachtige "leven" en het stelt ons in staat om God in al Zijn geestelijke schatten te leren kennen.

1 Cor. 2:12-13 – "Doch wij hebben niet ontvangen den geest der wereld, maar den Geest, Die uit God is, opdat wij zouden weten de dingen, die ons van God geschonken zijn;

Dewelke wij ook spreken, niet met woorden, die de menselijke wijsheid leert, maar met woorden, die de Heilige Geest leert, geestelijke dingen met geestelijke samenvoegende." De geest is daarom het hoogste innerlijke niveau van de mens (de "innermost man") en verbindt hem met de Geest van God en maakt dat hij God ervaart. Door de Heer aan te hangen, worden wij één geest met Hem. Dan is er ook harmonie tussen Hem en ons. 1 Cor. 6:17 – *"Maar die den Heere aanhangt, is een geest met Hem."*

God gaf dus de mens een geest om Hem te leren kennen en met Hem gemeenschap te hebben. Daartoe bepaalde God, dat de geest van de mens ook in een goede conditie zou moeten blijven, dus zou moeten worden onderhouden en verzorgd. Hoe, mijn broeders en zusters? God had de Hof van Eden beplant met vele vruchtbomen. In het midden van die Hof plantte Hij de boom des levens en ook de boom van kennis van goed en kwaad. Van elke boom, dus ook van de boom des levens, mocht de mens vrijelijk eten. Echter niet van de boom van kennis van goed en kwaad, want dan zou hij sterven. Gen. 2:8-9,16-17 – *"Ook had de HEERE God een hof geplant in Eden, tegen het oosten, en Hij stelde aldaar den mens, dien Hij geformeerd had. En de HEERE God had alle geboomte uit het aardrijk doen spruiten, begeerlijk voor het gezicht, en goed tot spijze; en den boom des levens in het midden van den hof, en de boom der kennis des goeds en des kwaads. .... En de HEERE God gebod den mens, zeggende: Van allen boom dezès hofs zult gij vrijelijk eten; Maar van den boom der kennis des goeds en des kwaads, daarvan zult gij niet eten; want ten dage, als gij daarvan eet, zult gij den dood sterven."*

God wilde dus dat de mens van de boom des levens zou eten. Br. Pasterkamp verklaart dat de vruchten van juist deze boom aan de mens het eigen, persoonlijke, eeuwige leven van God deelachtig doen worden. Van deze boom mocht de mens zoveel eten als hij wilde. Dát was Gods bedoeling. Want het zou de mens in een diepe gemeenschap met God brengen. En telkens weer als de mens van die boom zou eten, zou die gemeenschap met God weer verfrist en ververst worden. In Deel 4 van deze studie zullen we zien, dat de boom des levens een schaduwbeeld is van Jezus, Gods Zoon, Die ook het Brood des Levens en het Woord Gods wordt genoemd. God gaf dus reeds in de Hof van Eden aan de mens de gelegenheid om van het Brood des Levens te eten.

Maar helaas! De mens was ongehoorzaam aan Gods verbod en verkoos te eten van de boom van kennis van goed en kwaad, waardoor Gods Geest en heerlijkheid van hem week. En broeders en zusters, kennis alléén verwijdt ons juist van God. De mens die zonder Geest meent te kunnen onderscheiden tussen goed en kwaad, denkt God niet nodig te hebben. De letter doodt ons juist, maar de Geest maakt levend (2 Cor. 3:6).

Nu is het ons geheel duidelijk geworden, broeders en zusters!

De geest van de mens is dat deel in ons, dat ons in staat stelt om waarachtig te leven, dat wil zeggen is bedoeld om direct met God te communiceren en met Hem gemeenschap te hebben en die door het Woord te onderhouden.

De functie van onze geest is dus om ons in een steeds inniger relatie met God te brengen door te eten van de boom des levens. En alleen de geest kan God wérkelijk aanbidden.

Joh. 4:24 – *"God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en waarheid."*

Broeders en zusters, hiermee is nog niet alles over doel en functie van de geest van de mens gezegd. In het volgende Deel 2 ga ik wat verder in op het functioneren van de geest van de mens.

Overigens was de geest van de mens ook bedoeld om te heersen over de twee lagere niveau's (ziel en lichaam) van de mens. Het zijn juist deze lagere niveau's, waaruit de begeerte om te zondigen voortkomt (Rom. 6:14). Het was ook hierom dat God aan de mens gebod om te heersen over de aarde en al de dieren. Gen. 1:28 – *"En God zegende hen, en*

God zeide tot hen: Weest vruchtbaar, en vermenigvuldigt, en vervult de aarde, en onderwerpt haar, en hebt heerschappij over de vissen der zee, en over het gevogelte des hemels, en over al het gedierte, dat op de aarde kruipt!”

De ziel

Door de uitademing van God werd de mens tot een *“levende ziel”*. De ziel van de mens kwam tot stand toen God Zijn adem (Zijn Geest) in het uit stof gevormde lichaam blies (Gen. 2:7). De eenwording van lichaam en geest vormde de ziel en bracht haar tot stand.

Gen. 2:7 – *“En de HEERE God had den mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen den adem des levens; alzo werd de mens tot een levende ziel.”*

God bepaalde dus dat de bron van de ziel van de mens juist zijn geest moest zijn. Dan begrijpt u wel, broeders en zusters, dat de bron van de ziel van een onwedergeboren en dus geestelijk dode mens een geheel andere is. Dan is het juist satan die de ziel voedt.

Bijbelonderzoekers zijn algemeen van mening, dat de ziel het unieke, individuele zelfbewustzijn en hét kenmerkende van de mens is. De ziel bepaalt de identiteit en de persoonlijkheid van de individuele mens. De ziel is de zetel en samenstelling van de wil, de emoties (de gevoelens), het karakter (de genegenheid), de gedachten en het verstand van elk mens. Elke beslissing van de mens komt voort uit zijn eigen wil, welke weer het produkt is van zijn karakter, zijn gevoelens en zijn verstand. De ziel is dus verantwoordelijk voor elke wilsbeslissing.

God schiep de mens niet alleen met een unieke persoonlijkheid, maar ook met een vrije wil. De mens kán kiezen om ongehoorzaam te zijn en zonder God te leven. Hij kan er ook voor kiezen om te gehoorzamen en mét Hem te leven.

De ziel wordt door sommigen ook wel het *“gemoed”* genoemd. Het woordenboek omschrijft het *“gemoed”* als *“het innerlijke, het diepste van de ziel van de mens, zijn inborst (dat wil zeggen geaardheid, aard, karakter)”*. Het woord *“gemoed”* komt ook in de bijbel voor, onder andere in Efez. 4:23. Hier is *“gemoed”* de vertaling van het Griekse *“nous”*, waarmee met name *“het denkvermogen”* (onderdeel van de ziel) wordt bedoeld. Ware bekering (in het Grieks *“metanoia”*), broeders en zusters behelst altijd de totale verandering in ons denken.

Overigens is het goed om te bedenken, dat het woord *“hart”* in de bijbel vaak als synoniem voor het woord *“ziel”* wordt gebruikt, teneinde het representatieve innerlijk van de mens aan te duiden in zijn verhouding tot God (Jer. 4:4, 5:23; 17:9). Omdat de natuurlijke mens per definitie leeft vanuit zijn emoties, wordt daarnaast *“ziel”* ook vaak voor een persoon gebruikt (Gen. 12:5).

Tot besluit van deze paragraaf wil ik graag een gedeelte van Ps. 42 met u lezen. Dit schriftgedeelte toont ons een intense uiting van iemands zielerorselen.

Ps. 42:2-6 – *“Gelijk een hert schreeuwt naar de waterstromen, alzo schreeuwt mijn ziel tot U, o God! Mijn ziel dorst naar God, naar den levenden God; wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verschijnen? Mijn tranen zijn mij tot spijs dag en nacht; omdat zij den gansen dag tot mij zeggen: Waar is uw God? Ik gedenk daaraan, en stort mijn ziel uit in mij, omdat ik placht heen te gaan onder de schare, en met hen te treden naar Gods huis, met een stem van vreugdegezing en lof, onder de feesthoudende menigte. Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! en zijt onrustig in mij? Hoop op God, want ik zal Hem nog loven voor de verlossingen Zijns aangezichts.”*

In het volgende Deel 2 zal ik nogmaals ingaan op de functies van lichaam, ziel en geest. Moge Jezus u deze week rijkelijk zegenen. Amen.

(wordt vervolgd)